

Noget sydsjællandsk degnehistorie

For de der interesserer sig for nogle sjællandske degne, er den vigtigste kilde Anders Petersens "Sjællands Stifts Degnehistorie" (Kbh. 1899). Som det ses nedenfor, er den bog en god begyndelse; men selv om det kan lyde utroligt, så er der kilder som Anders Petersen ikke har set, eller ikke gransket så nøje ¹.

Min ane Peder Christian Winther, en person jeg har en lang og lidt sørgelig historie om, hans far var Jørgen Winther. Da degnen i Valløby, Christen Christophersen Broberg døde 1715 ², fik Jørgen Winther, der tidligere havde været substitut i et andet sogn, embedet og giftede sig med en af Brobergs døtre og var degn der 1715 - 1725. Om Jørgen Winther er der også historier, bl.a. havde han et hidsigt temperament. Alt dette er vel dokumenteret i kirkebogen, i skifter og andre steder.

Brobergs kone hed Anne Olufsdatter Hammer. Hammer, Broberg og Winther, hvor mon de kom fra? Jeg har søgt og haft mange teorier.

Jeg har jo beskæftiget mig en del med gamle skifter (se venligst www.nogn.dk) og for et par år siden, gik jeg så i gang med at føre de tidligste skifter fra Vallø Gods m.v. i en database, for om muligt at finde noget interessant.

Jeg fandt et skifte 26/10 1668 efter degnen i Herfølge Oluf Michelsen. Enken med ny mand, børn og afdødes bror Christen Michelsen degn i Snesere nævnes. Derefter læste jeg Herfølge kirkebog, læste den igen og efterfølgende finlæste den et par gange. Ved et af Oluf degn børnenes dåb var Christen Michelsen degn i Snesere fadder. Anders Petersen skriver "Christen Michelsen Hammer"³. Hammer! Så var Oluf degn også en Hammer og hermed var datteren Anne Olufsdatter vel også en Hammer. Anne var døbt 1/9 1661.

Om Christen Christophersen Broberg, Anders Petersen skriver, at han blev kaldet til degn i Valløby 1684.

Ses Herfølge kirkebog igennem omkring 1685 (altså +/- 20 år) skrives der ved ALLE trolovelser navnene på forlovere (= Sponsatus), enten som "Sponsatus . . ." eller "overværende {trolovelsen} . . ."; på nær ved 2 trolovelser, hvor der skrives noget usædvanligt: Ved den ene, ved vielsen af den nye degn Rasmus Jensen Vinter og Oluf degns enke Maren Søffrensdatter (8/9 1668 eller lidt senere vist jule dag) skrives der ingen sponsatus men sætningen "hvortill Gud giffue Lyche for Jesu schyld Amen" - Og anden gang noget lignende skrives i Herfølge kb er Anno 1685 (opslag 239): "Die 16 January blev Christian Christophersøn Normand og Anna Olufsdatter trolovede Gud give dem lycke og velsignelse udj deris forhafvende for Christi schyld Amen" ⁴.

Jeg er overbevist om, at det var degnen i Valløby og degnedatteren fra Herfølge der da blev gift i Herfølge kirke. Årstal og alder m.v. passer godt - MEN; Normand og ikke Broberg! Jeg har en teori, der skal prøves senere. Thi måske var degnen Christen Christophersen den Christen Christophersen

---

¹ Af og til bruges i kildehenvisninger forkortelser. "AO" = Arkivalier Online, se internettet; "ops." = opslagsnummer i AO.

² Begravet 22 sep 1715 i Valløby Kirke (kb). : " . . . blev Hæderlig og Vellærde og nu hos Gud Salig Mand SI: Christen Christophersøn Broberg forrige velmeriterede Sognedegn til begge Disse Sogner hæderlig begravet udi Alders 69de Aar og 8 Maaneder ringere 9 dage"

³ Dette "Hammer", det skal siges, at jeg kun har set det ét sted, se BHT III fol. 274a. Hvor Anders Petersen har det fra ved jeg ikke.

⁴ Lignende formulering har jeg set i andre kirkebøger ved degnes vielse.

(blimesterus) fra Århus, der nævnes i Københavns Universitets Matrikel 1662⁵. Var der ikke i Århus en bydel der kaldtes "Broberg"?

Om Oluf Michelsen vides fra kirkebogen, at han blev gift 10/5 1649 med Birgitte Nielsdatter (død 13/1 1655), datter af Niels Madsen i Hastrup, med hvem han fik datteren Maren Olsdatter, døbt 4/5 1651. Ca. 1655 (ingen kirkebog 1655-56) giftede han sig til embede med degneenken Maren Sørensdatter, med hvem han fik Birgitte (dåb 31/1 1658) og Anne (dåb 1/9 1661). Maren Sørensdatter blev siden gift med degn Rasmus Jensen Winther, hvis herkomst er ukendt.

Så langt, så godt. Mon jeg kunne finde noget om degnen i Snesere. Kilderne er få i 1600-tallet, så man griber til hvad der er. Der er Bårse Herreds Provsti Provsteretsprotokol (1669 – 1678), hvor Christen Michelsen nævnes 2 gange (fol. 4a+4b+5a) og vers 16 i den listige vise⁶. I Vordingborg Amtstue skifteprotokol (1662 – 1671) nævnes han en gang som kreditor (fol. 320a-323b).

Ja ja, men så er der jo også Bårse Herreds Tingbøger (BHT) 1655 - 1688. De er desværre ikke på nettet, så jeg gik på Rigsarkivet med mit lille digitale kamera og affotograferede de 5 protokoller (= ca. 5000 billeder) og begyndte at læse.

Af en eller anden underlig grund, begyndte jeg med at læse den 3. protokol (1660 - 1663). På folio 4 står: " Christen Niels i Gresbjerg, med kaldsmend Jens Lauridtsen och Hans peders (i) (bund): de **kallede Jens Jens(en) deigen i Snessere** til Domb at lide Anlangende En brun bleset hoppe Som Christen Niels ij haffuer tilfæillet effter Tings vidner bemelding Adsted Aff bearse herrids ting dend 18 10br: Nest forleden ydermeer Sin hiemmel at Føre paa Samme hoppe, Jens Niels i Aasioe for Retten fremstod och vohr **Christen Michelsen Fulds och Faste hiemmel paa hans Stibfader Jens deigens veigne** paa for[n] hoppe och bekiendte Jens deigen haffde dend kjøbt Aff hannom och giffuet ha(nnom): der for 12½ Dr: och videre berette Att haffue giffuet Niels Jensen i Aassiae. lauglig kald och varsel hans hiemmel at vehre for for[n]: hoppe til i dag otte dage Niels Andersen i Snessere, **Christen Michels i Snessere**, med kaldsmend Niels Anders och Jørgen Niels i Snessere, de kallede Jons Niels i Aassiae til domb at lide for 12½ dr: for for[n] Omtuistode hoppe Som hand nu for retten til hiemlede Christen Niels i Gersbjerg, Om hand iche bør at betlle Jnden 15 dags Eller En hoppe Sa god Som Obe[te] hoppe vahr, Effterdj hand ved leykiøb ___ indeloffued hans Stiefader dend Sieher lyeds løs och schadesløs och begierte domb." - Ju huuu! Så degnen i Snesere før Christen Michelsen hed altså Jens og ikke Peder som Ander Petersen skriver i sin degnebog, Peder.

Næ, det er noget rod. Begynd nu med begyndelsen, start med at "læse" 1. protokol af tingbøgerne (1655 – 1657). I denne protokol nævnes Jens Jensen degn i Snesere nogle gange i sager om manglende degne-traver. Næste protokol (1657 – 1660). Jeg skulle ikke læse mange sider, før jeg så følgende:

Side 42a: Tirsdagen 9/6 1657. Hallo! Hvad står der! "Christopher Clausen J Rechinge paa Sin Egne, och Sin bymends veigne Saa velsom paa Tiørenhoffd Oremands gaard krageui(ch) Nebelle och Giederøds Samptlig byemends veigne med kaldsmand Jep krusse och Jørgen Torschild J Rechinge, de kallede Mennige allersløff och Ammedrup byemend Jtem med andre kaldsmend Nemblig

---

⁵ "Kjøbenhavn Universitets Matrikel Bind 1 (1611-1667). Med hjælp fra Inger i Slægt & Data: " side 306 ff Jeg forstår teksten sådan, at de følgende personer fik tildelt det nævnte akademiske navn efter de gængse ritualer. Skolen nævnt før Chr. Christophersen må være den forberedende skole, Århus Katedralskole 321 ff følgende har fået den lavest akademiske rang baccalaureus phil ".

⁶ Se "Aarbog for Historisk Samfund for Præstø Amt" 18. aargang 1929 (se i min reel), hvor det gejstlig skifte efter Niels Pedersen, sognepræst til Bårse-Beldringe sogner (død 14/3 1676) er transskriberet. 16. vers lyder: "Noch hafver jeg i pant af Christen Michelsen, Degn i Sneserød fiire Søvliskeer veger rundt ti laad tilsammen { = 155 gram}, item en Klæde Kaabe, to par lagen, en Dreyels Dug, en Gryde og laant ham derpaa tiufve Slet Rdl. Hvorom hans Obligation til mig udgifven videre formelder af Dato d. 19. April Anno 1675. Beløbber Renten deraf aarlig 5 March."

Christopher Clausen och [Christopher Normand](#) J Rechinge de kallede her Madts Jørgens j Mehr Jmod vidnesbuird at paahøre Anlangende Rett Schield och St_bel Jmellem Jundshoffuids (f)ang och vordenborg Lehn, desligeste h____dede de forige kaldsmend at haffue kaldet Erlig och velb: Mand her frederich Rodth Saa vel som hans fuldmechtig med 8 dages varsdel Om de her Jmod vil haffue Noget at Suare, Anlangende Samme Schiel Efftersom der haffuer veridt Otte Mend paa samme Omtuistede Steder Jligemaade hiemlede for[ne] forige kaldsmend at Haffue kaldet alle Som Haffuer Eyendomb och paaløb Sammesteds med dieris Schiøder och adkombsrbreffue at legge J rette, Saa vahr J Rette møt Niels Michels J allersløff Søffren Rasmussen J Ammendrup, Niels Niels Sammesteds Christen Jyde och Madts Jyde J allersløff, Suarede och formeente at Samme kald och varsel iche er louglig Synderlig fordj baade Christopher Calusen gaa J Rette och haffuer kaldet, Da affsagdes her paa Saaledis for Rette, Att Effterdj for[ne] Christopher Clausen baade gaar J Rette och procederer . . . ." - Side 44a nævnes "Christopher Normand i Rechende" igen og desværre ikke siden. - Han må da være far til Christen der blev gift med degne-datteren Anne Olsdatter ☺

"Rechinge" = Rekkende i Allerslev sogn. Det var i Rekkende at præstegården lå. Der var vist ikke mange andre gårde der.

Allerslev sogn, jo der er kirkebogen bevaret, døbte august 1646 -> / viede 1645 ->. Af den fremgår det, at Christopher Normand i Rechind (= Rekkende) hans kone, Anne, adskillige gange mellem 1646 og 1660 bar børn til dåben, men de fik ikke selv børn døbt ⁷. "Christopher Normand i Rechind" blev begravet 7/5 1661⁸. Bemærk at degnen Christen Christophersen Broberg var født ca. 1/3 1646 ⁹. Jeg antager, at efter 1646 havde Christopher Normand & Anne en alder, hvor de ikke fik flere børn. Jeg antager også at der skulle en vis position i samfundet til, for at bære mange børn til dåben. Men hvad var han? Kom han fra Norge? Hvad var hans kones efternavn? I BHT nævnes han ikke i de utallige opremsninger over bøndernes skyld og svenskens ødelæggelser eller de der skulle syne dette eller hint. Han kan have været håndværker, fisker, tolder eller tjente på præstegården. Og 1661, da var sønnen Christen 15 år gammel; hvem holdt ham til skolen efter faderens død? ¹⁰ [hvis CCB var hans søn] ¹¹.

Der var pest i landet fra ca. 1652 og nogle år frem. I Allerslev sogn døde næsten alle i august/september 1655.

Flere kilder? Jo da. En "latinskole" skal der til og den nærmeste var Vordingborg Lærde Skole, hvorfra der er bevaret en regnskabsprotokol fra 1617 – 1776 ¹². Den indeholder som jeg ellers troede intet om eleverne, men meget om hvad degnene i de omkringliggende sogne ¹³ indbetalte i "pens-korn" og er en fin kilde til degnehistorien, som Anders Petersen ikke har set. "Regnskabet" er

---

⁷ AO opslag 3, døbte, fol. 2a, 9/8 1646: "Anne Christophersens i Reiken" - AO opslag 5, døbte, fol. 4a, 24/6 1647: "Christopher Normands quinde baar dett" - AO opslag 8 (x2), døbte, fol. 6b, 29/10 1648: "Anne Christopher Nordmands bar det"; 1649 21/1 "Christopher Normand Hustrue Anne bar ded", faddere bl.a. Karen Christopher, en datter? - Nævnes sidste gang ved navn Anne 1651 (fol. 14b) - Og sådan frem til fol. 32a, 26/12 1660 hvor Christopher Normands quinde bærer for sidste gang i Allerslev kirke.

⁸ Det "N" der ligner et "H" ses også ops. 20, fol 17b.

⁹ Se Vallø kb ved begravelse

¹⁰ Det giver dog mening, hvis Christopher Normand var tilknyttet præstegården.

¹¹ Ellers røber kb; begravede: "20 Aug (1654) Zidzel Christophers i Rechind", 1655 27/8 "Christopher Træschomagers, karen i Rech."; 7/5 1661: "Christopher Normand(??) i Rechind" - 12/1 1690 "begrafvet en fattig Kone ved nafn Anne som døde til Anders Danielsens i allersløv, æt: 64 aar", mon det var Christophers kone? Ellers ingen frem til 1700. - NB: der var mere end een Christopher i Rekkende på den tid, bl.a. C. Træskomager, C. Clausen m.v. de er nemme at skille.

¹² Vordingborg Latinskole Regnskabsprotokol 1617 – 1776 (hvilket er en fejl, det er 1617 – 1676) / "Vordingborg Lærde Skoles Regnskabsbog 1617 – 1676"

¹³ Listen over degne i Bårse Herred der indbetaler "pens" går fra 1617 til ca. 1676. Ikke alle sogne i herredet er nævnt, det må bero på, at der ikke var fastansatte sædedegne, men løbedegne fra Vordingborg Lærde Skole.

ikke tidskronologisk; side 7a nævnes Christen Michelsen degnen i Snesere, hvad årstallet er, er svært at blive klog på. Anno 1618 (side 13b): "Niells degen vdi Snosø sogn". Længere fremme fremgår det, at degnen i Snesere (Snerøre) Jens Jensen fra 1621 til og med 1663 indbetalte til "pens" ¹⁴ i form af skæpper korn eller penge. Indbetaling af pensionskorn for 1660 - 1661 (side 110, AO 114): "Anno 1660 den 9 Novhbr ydt Jens Degen i Snesøre Biug 10 Schepper {og ikke 21 som vanligt}, aff dette Aars pension; effterjo ei mere, formedeels tidens _ejlighed och dend aldemene Ruin erholdes kunde; hvortil hans Erche Biscoplige HøjÆrverdighed haffr giffnet sit sente(ncnt)" - så det var hårde tider. Fol. 113b (AO opslag 118), under indtægt: "Dend 6 Novebr {1662} ydte Jens Degn i Snesøre sin "pens" til St_ Biug 21 Skepp, dend sidste opmaalt" - i margen står "Om denn pensions udgift findes Specification i Udgifften pag. Seqv." - Side 114a (Ao 118): "Vordenborg Scholers Udgifft fra dend 1 maji Ao 1662 indtil samme termin 1663 . . . . Dend 9 Novebr gaff Jeg en fattig Discipel, Christen Christoffersøn til et par træsko, Penge - 6sch" - se, det kunne godt være min C.C. Broberg / Normand. - Fol. 115a (AO opslag 119) "Dend 7 Januarii 1664 ydte Christen Mikkelsen, Degn i Snesøre sin pens - 30 skepper biug, som hand betalte med (20 eller 10) Slette daler" - så altså, før 7/1 1664 var Christen Michelsen blevet degn i Snesere og skulle give til skolen 30 skæpper byg (ikke 21 som Jens havde givet); herved ikke sagt at Jens Degn var død. Måske havde Christen været substitut inden. Anno 1674 (side 133) nævnes Christen Degn i Snesere. Fol. 139a (AO opslag 144) år 1675/76 nævnes "Christen deign pension i Snesere 30 skepper biug, a 20sk er penge - 9,1,18" - og hermed slutter regnskabet, resten er breve m.v. - fol. 148a om hvordan skolens decibel ikke må forsømme skolen og kirkesangen, og straffene. - fol. 155a: liste over skolens nye decible anno 1722, 16 i alt, mange degne-sønner - flere lister.

Vordingborg Lærde Skoles Regnskabsbog (side 23a) nævner også en Michel Deigen der i 1618 var i Hammer sogn og siden (side 27a) en Michel Deigen i Kyhn sogn. Man kan tænke at det var en og samme person og at han kunne da være far til Ole & Christen ☺

Anders Petersen og Severin Kjær tager altså fejl med at degnen hed Peder Jensen, men at degnen var der fra 1620 er korrekt.

I Køge Latinskoles arkiv, har jeg fundet CCB nævnt en gang, samt hans underskrift (kun som Christen Christoffersen). I Næstved Latinskole findes intet.

Jens Jensen degn i Snesere og Christen Michelsen nævnes adskillige gange i BHT, flest gange er klager over manglende degne-trave. Videre om Christen Michelsen Hammer, se mine uddrag af Bårse Herreds Tingbøger.

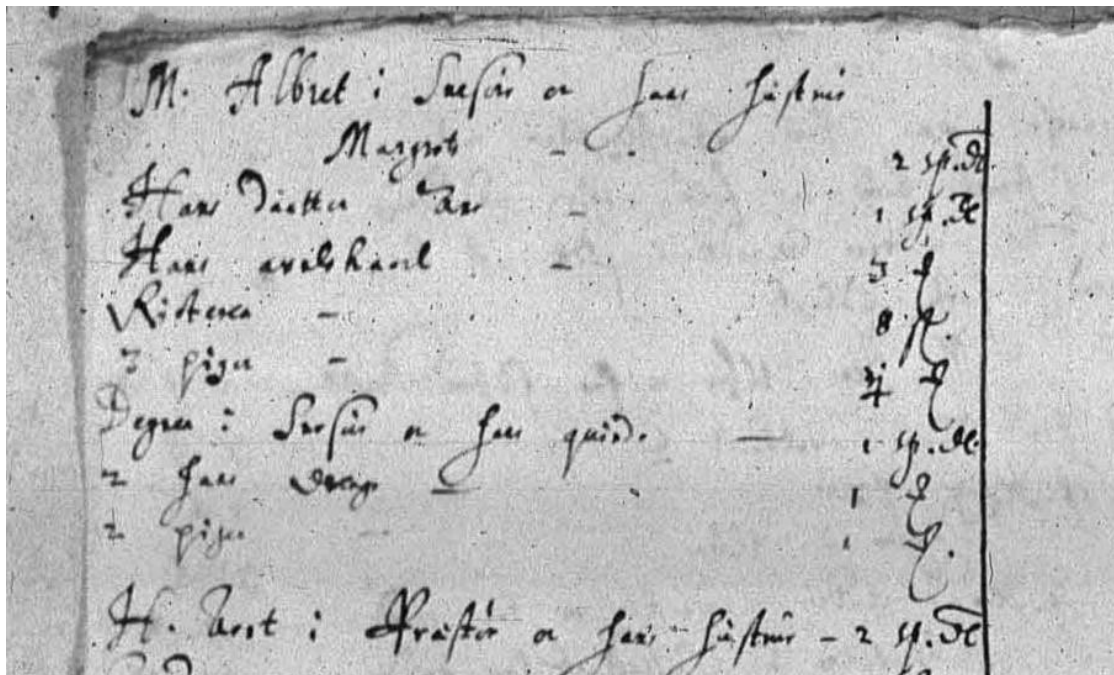
Hammer. Efter at have gennemset Allerslev kirkebog, faldt mit blik på kirkebogen fra Hammer sogn, der begyndende 1647. På side 6b, anno 1652: "*Senica 19. Trinit Er Døbt Niels Bruuns barn i Hamer kalditt Anna. Fadderne; Christen Michelsen i Snesøre, Rasmus Klant i Hammer, Rasmus Brun ibid, Madts pedersøn ibid, Kirstine Jens Degens i snesøre, Karin Knud Degens i Hammer, Giøriled Jens*

---

¹⁴ Fra Peter Jensens bog "Optegnelser om Snesere sogn" (Kbh. 1883), Side 379: Ved en kongelig Forordning af 28/1 1574 af Frederik den 2den blev alle Degnekald, som laa Kjøbstederne paa 2 Mil nær i Sjælland, lagte under de latinske Skoler, og Skoledisciplene i den øverste Klasse gik da om Søndagen (eller Dagen forud) ud til Landsbyerne for at forrette Kirkesangen; de kaldtes derfor Løbedegne. Kirkesangen i Snesere Kirke besørgeades da ved Disciple fra (forsættes) Vordingborg Latinskole, indtil Sognet senest * i Kristian den 5tes Tid fik sin faste Degn eller Sædedegn, hvad der skete overalt, og som Kristian den 5te befalede ved Forordning af 25/12 1670, hvorved disses Tiende og Offer bestemtes. Da Latinskolerne herved mistede disse indtægter, paalagdes Degnene en aarlig Afgift til Latinskolerne, der senere gik over paa Skolelærer-Embederne, hvor der forhen havde været Degneskole, og som for Snesere Skoles Vedkommende betaltes til Vordingborg Latinskole. Disse Udgifter ere først bortfalden i den senere Tid. *) Hvor vidt der før 1670 fandtes fast Degn i Snesere Sogn, kan ikke bevises { jo det kan ! }, skjønt det er rimeligt, da Afstanden fra Vordingborg er over 2 Mil. En gammel Døbebog fra 1621, der nu er sporløst forsvunden, vilde muligen indeholde Oplysninger derom. Efter Dr. Rørdams kirkehist Saml: var der flere Steder Sognedegne før 1670.

Smeds ibid, Margrette Hans Bruns ibid". - Igen 1655 dåb af Niels Bruns barn, fadder "Kirstine Jens degens i Snesøre". - Side 36, Anno 1660 "Senica 2. Advent, er døbt Erich schrædeders barn i Reng kaldett Jens. Faddere: . . . Christen Michelsen i Snesere . . ." - Så de Snesere-folk havde deres gang i nabosognet. "Kirstine", var nok Jens Degns hustru; men den 1. eller den 5.? Hvad var forbindelsen mellem Niels Brun og de i Snesere? Niels Brun begravet 16/6 1658. - De fra Snesere ses ikke igen i Hammer kb, set frem til 1683. Af BHT fremgår det, at Christen Michelsen havde fået en afløser, Vitus Hansen ¹⁵, før 1680 og Christen var død omkring 1676.

Se Danske Kancelli, Fortegnelser på Hovedskatten {kopskat ¹⁶} af geistligheden i Sjællands Stift ifølge Kgl. Missive af 1645 6. maj, indsendt til kancelliet af Sjællands biskop ¹⁷, A.O. opslag 73:

Herover ses, at d. 15/6 1645: "Degnen i Snesør oc hans quinde / 2 hans Dreng / 2 piger"; degnen var jo Jens Jensen.

Her nedenfor i samme kilde nævnes ellers flere degne ved navn. Her ses "Olluff Substitut" i Herfølge, uden kone; han var nok min Oluf Michelsen.

¹⁵ Degnebogen siger, at han blev kaldet til degn 1676, dermed er ikke sagt, at Christen Michelsen var død da. Jo det var han se BHT 5. bind fol. 491a

¹⁶ Af tysk "kopf", altså skat pr. hoved

¹⁷ Der eksisterer ikke noget tilsvarende i Vordingborg Lens Regnskaber

nis Johntskat, af Dieffnuens Jern
 Anno 1545.
 Hertog.
 Jons P. Almund. Degnskops — i Rdr.
 G. Mathias Apollan — + Rdr.
 Martin N. Bor 8. J. Jerns — i Rdr.
 Lauritz Aulskat — + Rdr.
 2 Droner — i R.
 2 Piger — i R.
 Anders Ayltor — i R.
 Anders Jern — + Rdr.
 Hans Lovskatter — i Rdr.
 Oluf Aulskat — + Rdr.

H. Søffrn i Allersløff — 1 sp. 9c.
 Hans avelskarl. — 3 R.
 3 piger der samstedt — 3 R.
 Degnen i Allersløff oc hans quind. — 1 sp. 9c.
 En karl oc en pige — 1 R.

Og herover ses, at i Allerslev var: "H. Søffrn i Allersløff¹⁸ / Hans avelskarl / 3 piger der sammesteds / Degnen i Allersløff oc hans / quind / En karl oc en pige" - se det kunne jo tænkes, at Christopher Norman var præstens avlskarl eller degnens karl; han viste i alt fald noget om skel og grænser.

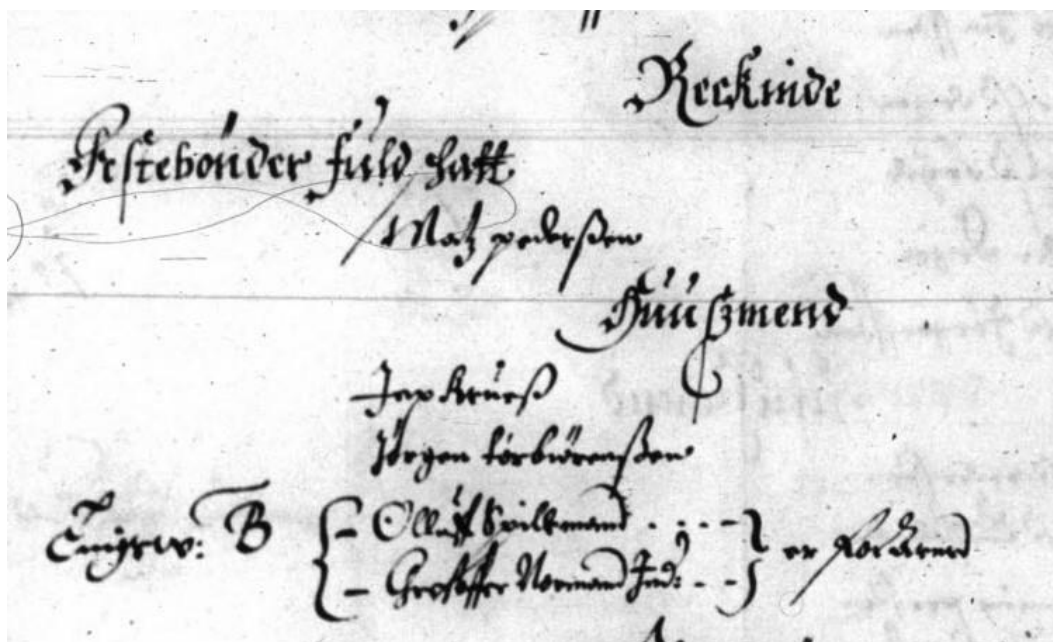
Målet med at se i Vordingborg Lens Regnskaber¹⁹, var at finde hvilket arbejde Christopher Normand havde, hvad var han? Jeg har ikke "studeret" regnskaberne, men alene skimmet dem igennem efter noget interessant. Rekkende (Rechind) hørt under Jungshoved Birk og ikke under Bårse Herreds Birk hvortil sognet Allerslev ellers hørte til. I Jordebøgerne, under Jungshoved Birk, nævnes Rechind kun sjældent. Blandt ekstraskattemandtallerne for kornskatter, pengeskatter, bådsmandsskatter, unionsskatter o.s.v. nævnes byen Rekkende (Rechind) yderst sjældent, hverken i skatterne fra Bårse Herreds Birk eller Jungshoved Birk. Fraværet af Rechind skyldes nok, at

¹⁸ Hr Søren Terkildsen Horsens, sognepræst i Allerslev

¹⁹ Lensregnskaberne er delt i 4 afdelinger 1) Regnskaber 2) Jordebøger 3) Ekstraskatter 4) Kvittansia. Alle 4 afdelinger er gennemset.

Rekkende for det meste var en præstegård ²⁰. Det eneste interessante jeg har fundet er i Vordingborg Lens Regnskaber, C, ekstraskat 1645-1650, AO ops. 11 og frem; det er det fyldigste mandtal jeg har set og se ops. 39. - og det må siges at være noget tyndt ☹ Skulle nogen ved gennemgang af Vordingborg Lens Regnskaber finde Christopher Normand nævnt, giv venligst en e-mail og jeg vil give en liden findeløn!!!

Lensregnskaber igen ²¹. Jungshoved. C. Ekstraskattemandtaller 1651 - 1654 (AO ops. 12): - om kornskatten 1/11 1652: Der opremses de der var "forarmede, och inted haffuer Att giffue schat Aff, Sameledis Effterschr[ne] Inderster ²² . . . Madts Jyde och Christoffuer Normand J Rechinge gandsche forarmed . . ." - få sider længere fremme (ops. 27) står:

Under "Husmænd" , før tuborg'en står "Tingsv: B" betyder "Tingsvidne", at nogen på Tinge "med opragte fingrer" havde aflagt ed på, at de nævnte personer virkelig var forarmede. " { - Olluf Spillemand . . . / - Christoffer Normand Jnd: . . . }". Christopher Normand var altså inderste hos Olluff Spillemand ²³. Efter navnene står "er forarmede".

Lensregnskaber. Jungshoved. D. Kvittansiarumsbilag 1601 - 1654 (ops. 8): Ca. 2/12 1652, igen ses det samme som ovenstående: "Sammeledis Effterschr[ne] Inderster Nemlig . . . Olle Spillemand J Rechinge, Peder Krog alle forarmed . . . Madts Jyde och Christoffer Normand J Rechinge gandsche forarmed". Desværre er arkivalier fra Jungshoved ikke fyldigere.

²⁰ Af og til nævnes en Christopher Jensen i Rekkende; han var "halvbeskattet fæstebonde", også i 1652

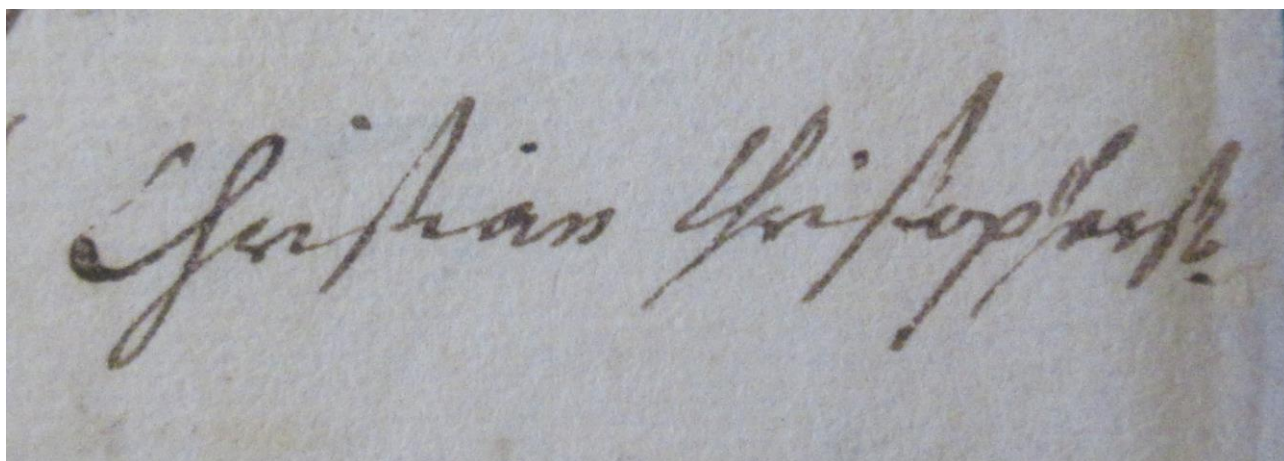
²¹ Jungshoved Len, sammen med Vordingborg m.fl. len 1612-34 og 1640-46

²² Inderste = en der har lejet et værelse hos en husmand eller lejet et hus på en gårds grund; havde sin egen husstand (= kone og køkken). Kunne være gamle folk, der havde overdraget hus eller gård til næste generation (fik de udbytte af noget jord eller andet?).

²³ Oluf Spillemand begravet juledag 1653.

Det undrer mig, at jeg ikke kan finde noget tilsvarende i Vordingborgs lensregnskaber; de 2 len var dog i perioder lagt sammen.

Resultat ind til videre: Christen Michelsen kendes i Snesere fra 1652 og degn der fra 1664. Blev han gift, havde han børn? Stedfaderen Jens Jensen degn i Snesere 1621 – 1663, gift med en Kirstine; var hun mor til Oluf & Christen? Christopher Normand i Rekkende 1646 – 1661, inderste 1652. Men hvad var han? Var han præstens avlskarl i 1645?, kirkebonde og siden husmand? Hans hustru hed Anne, var hun en Broberg? Det ville være skønt at vise en sikker forbindelse mellem Broberg og Normand ²⁴. Der er et skifte (Vallø-skifte) 3/2 1657 efter Niels Normand i Himlingøje. Og hvad med snedker Erik Normand i Køge omkring 1663 ²⁵, der blev stamfar til en stor slægt i Norge eller Jacob Jensen Normand (født i Norge) der var rustmester i København under belejringen 1658-59, hvis søn blev præst i Magleby på Møn, var de i slægt med Christopher? Søger man lidt længere frem i tiden, er der flere Norman i Stevns- og Bårse Herred med ukendte forfædre. Sluttelige om Jørgen (Mortensen?) Winther. Dette "Mortensen" har jeg alene set i Børge Greens optegnelser (Køge Arkiv). Hans kilde til "Mortensen" kan jeg ikke finde. Jeg har opgivet at finde hvor han kom fra ☹ - Herved står det ind til videre.

Her ses muligvis hans egenhændige underskrift
fra Køge Latinskoles regnskaber

---

²⁴ Desværre er min Chresten Christophersen nok ikke en "blimesterus" thi: " H. Friis-Petersen har lavet et maskinskrevet manuskript: "Personalhistoriske Bidrag til Aarhus Kathedralskoles Historie". Aarhus 1939. Manuskriptet findes bl.a. i Håndskriftsamlingen i Rigsarkivet Viborg. Men også i Statsbibliotekets Håndskriftsamling i Århus. - Hej Erik, Jeg citerer fra side 148: "Christen Christophersen Blymester, født 29/11 1644 i Horsens, søn af rådmand Christopher Blymester og Anna Nielsdatter Lottrup; {min tilføjelse: imatrikuleret Kbh. Uni. 1662} Baccalaur 1664, cand. theol. 1666, mag. 1667, konrektor i Ribe 1666, sogne- præst til Aalborg Budolphi Kirke 1676, provst 1677, død 24/1 1680; Gift (iflg. kgl. bev. 1/7 1672) med Anna Wandal, født ca. 1650, begr. 8/2 1732, datter af rådmand i Ribe Hans Jensen Wandal og Anne Hansdatter." - Kilder: Wiberg 9, 8 - Pers. Tidsskr. 6.rk. 5. bd., s. 119 -Jydske Saml. 1. rk. 10. bd. s. 67-68. - Mvh. Ole Bech Knudsen

²⁵ Gift i Køge 18/8 1661, børn dér 1662 og 1663 og Holmen 1665 + se Børge Green III s.6a; der er ingen interessante faddere. Et barnebarn blev degn på Møn.

Bispearkiverne - vedr. CMH - landmoder / andet
Se BHT færdigt

Appendix

Efterfølgende er nok fra "Optegnelser om Snesere sogn" af Peter Jensen, Kbh. 1883, side 347; præsten Samuel Mogensen, der døde i foråret 1621, dertil er i bogen en fodnote: "Som en Oplysning om den Tids Sæder og Levemaade etc. Ved Sammenkomster af Herredets Præster og Degne ved de saakaldte Kalentgilder²⁶ - fra 1618 kaldet Conventer - kunne vi ikke nægte os Fornøjelsen at hidsætte en Optegnelse over Udgifterne ved Kalentgildet i Everdrup 1598 for Baarse Herrets 11 Præster og Degne (Rørdams Kirkehistoriske Samlinger 5. B. Side 45). "3 Tdr. Rostokkerøl²⁷, Tnd. 11 Mark, er 33 Mark, 2 Tdr. Danskøl, Tdn. 5 Mark, er 10 Mark; dansk Hvedebrød 2½ Mark; tysk Hvedebrød 2 Mark; tysk Stagebrød 1½ Mark, overskaaret Brød 2½ Mark, Urter: Rosiner 2Pd., 12 (sk?)., Svedsker 2Pd., 8 (sk?)., Safran 2 Kvintin 12 Skill., Peber 3 Lod, 6 Skill., Neglikker 1 Lod, 5 Skill., Mandler ½ Mark, Spidskommen 4 Lod, 4 Skill., hvidt Sukker 1 Mark, Peberkager til brændt Vin 6 Skill., Summa Urter 4½ Mark, 5 Skill., 8 Fade Gammelmad 16 Mark; et Nød²⁸ slagtes 18 Mark, 6 Lam 12 Mark, 10 Par Høns, Parret 6 (sk?). Er 3½ Mark 4 Skill.; 12 Snes Æg til Klejner, Æggeost²⁹, hver Snes 3 Skill., er 2 Mark 4 Skill.; Hvedemel til Sod og Klejner 10 Skill.; En Skjæppe Hvede til Kager 2 Mark, 4 Skjæpper Rugmel til Brød 8 Mark, to Tønder Kul 8 Skill., Vedbrænde 1½ mark, Smør 1 Ottg.³⁰ 7 Mark, 2 Bøtter 1½ Mark, Oste fortæres 2 Mark, Lys 1 Mark, Kokkekone 20 Skill., Mad 20 Skill., Brød 1½ Mark, er 3 Mark; Brændevin 3 Potter³¹ 30 Skill., til Æggeost 3 Skaale Faaremælk, 2 Spande Komælk, tilhobe 1 Mark. Summa = 138 Mark 5 Sk., er 34Rdl. 2 Mark og 5 Sk. Jeg havde ike Syltesvin, 2 Svin 20 Mk. Jeg havde ikke Gjæs, 7 Gjæs 7 Mark. - Slaagræs til alle Hestene, men Hakkelse og Hø til somme paa Jndfoder. - Christiernus Nicolaj, Sognepræst og Provst i Everdrup.

Paa Landemoderne i Roskilde 1603-6 og 7 samt ogsaa senere, indskærpes strængt, at Kalentgilderne holdes ædruelige og sømmelige efter Biskop Plades Forskrift. Der maa under Bøde ikke sættes mere end 4 Retter Mad for Præsterne og ikke kjøbes Specerier. Kuskene skulle kun have 2 Retter Mad med dansk Øl, at de ikke skulle vælre mindre skikkede til Hjemrejsen og brække Arme og Ben paa Vejen (hvad oftere skete, jfr. Rørdams kirkeh. Saml. 5 Bd. Pag. 58.)

Det er lige til en Fellini-film eller "Det store ædegilde".

---

²⁶ En slags gejstlig komsammen, hvor man kunne tale sammen; men det blev til rene ædegilder.

²⁷ Én øltønde (rummål) = 136 potter, 1 pot = 0,966 liter, 2 potter = 1 kande - så hver mand havde 47,8 liter øl til festen.

²⁸ En ko

²⁹ Gætter på = ymer / tykmælk eller "friskost"

³⁰ En otting, nok = ottingkar = 2,17 liter

³¹ = 2,9 liter; altså 0,26 liter/mand = 1/3 af en moderne flaske alkohol.